

НЕМЕМБРАННІ ОРГАНЕЛИ
КЛІТИНИ (РИБОСОМИ,
КЛІТИННИЙ ЦЕНТР)
ЦИТОЗОЛЬ ТА ЦИТОСКЕЛЕТ

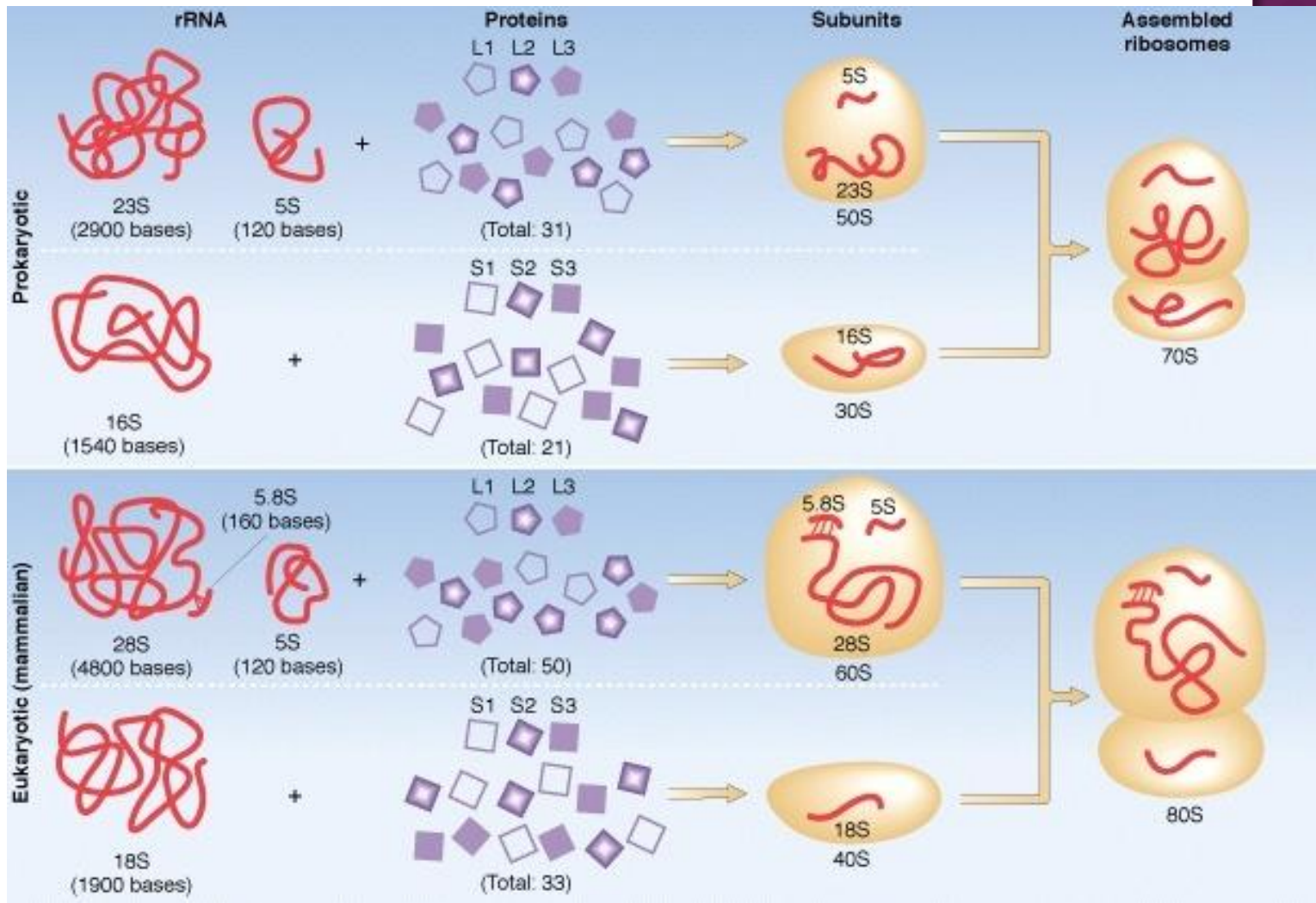
ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Цитозоль та процеси які в ньому відбуваються
2. Будова та хімічний склад рибосом
3. Цитоскелет та його основні складові
4. Актинові філаменти та їх функції в клітині
5. Мікротрубочки та їх функції як складових цитоскелету
6. Роль мікротрубочок в утворенні органел руху клітин еукаріотів
7. Будова і функції центросоми
8. Проміжні філаменти. Хімічний склад та локалізація в клітинах.

ЦИТОЗОЛЬ

Частина цитоплазми, вільної від мембранних органел. Зазвичай на нього припадає 50% від загального об'єму клітини. Містить багато ферментів проміжного обміну, рибосоми. **Понад 50% усіх білків, що синтезуються рибосомами, залишаються у цитозолі.**

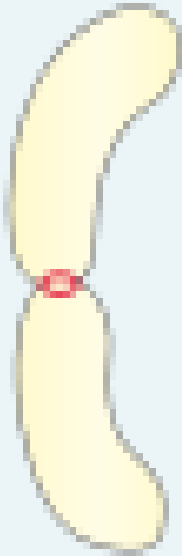
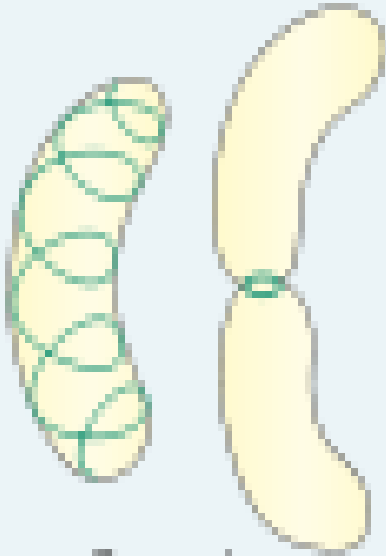
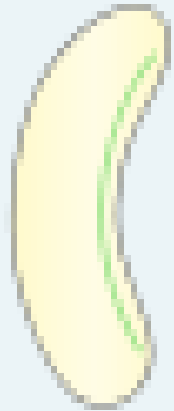
БУДОВА І ХІМІЧНИЙ СКЛАД РИБОСОМ

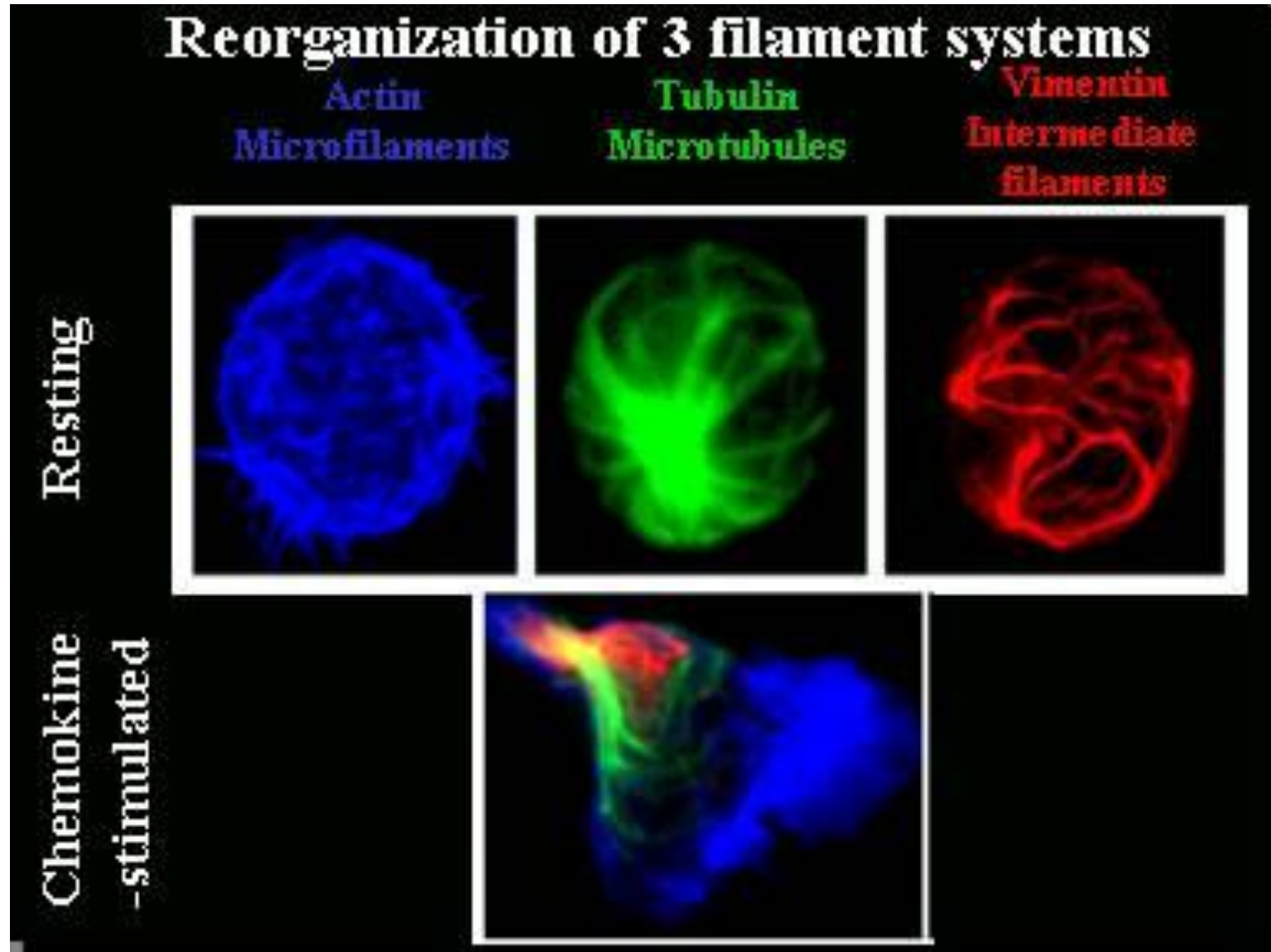
ФУНКЦІЇ ЦИТОСКЕЛЕТУ

- **Визначає форму клітини.**
- **Бере участь у здійсненні рухів клітин і організмів (ковзання клітин по субстрату, амебоїдний рух, м'язовий рух).**
- **Бере участь у процесах ембріонального розвитку (формоутворюючі процеси).**
- **Забезпечує переміщення органел та пухирців в клітини.**
- **Забезпечує компартменталізацію клітини (розміщення мембранних органел)**
- **Бере участь в сегрегації хромосом під час мітотичного і мейотичного поділів.**

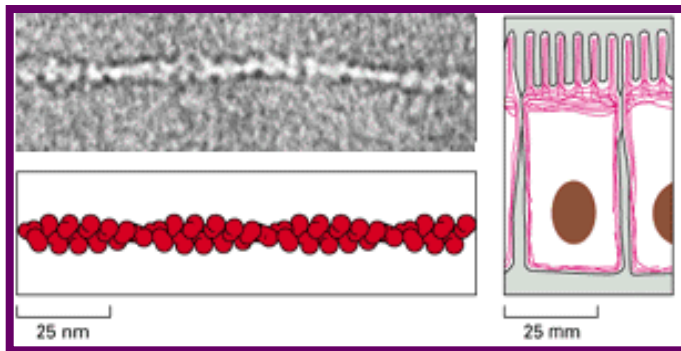
ЦИТОСКЕЛЕТ КЛІТИН ПРОКАРІОТІВ

Прокаріотичний білок	FtsZ	MreB та гомологи	Кресцентин
Еукаріотичний гомолог:	Тубулін	Актин	Білки проміжних філаментів
Локалізація в клітині <i>Saurobacter</i> :		 Динамічна	
Функція в клітині <i>Saurobacter</i> :	Цитокінез	Форма, полярність, розкодження хромосом	Форма

ГОЛОВНІ КОМПОНЕНТИ ЦИТОСКЕЛЕТУ ЕУКАРІОТІВ

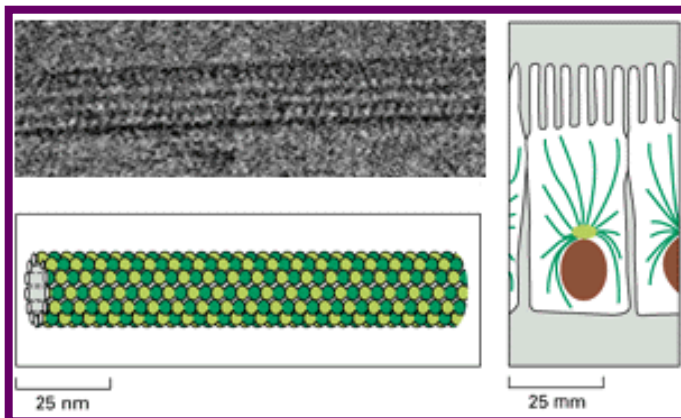

Головні складові цитоскелету

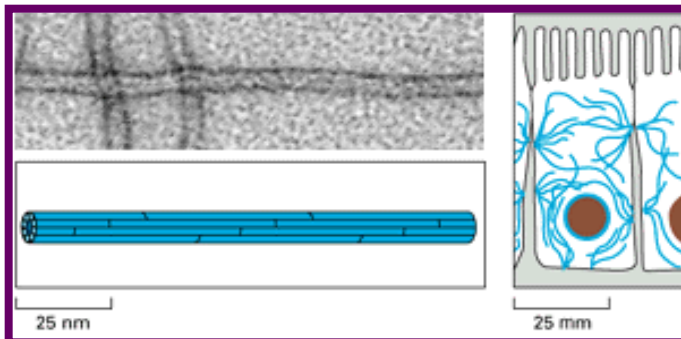

Актинові філаменти

(мікрофіламенти) – дволанцюгові спіральні полімери актину, 5-6 нм у діаметрі. Найбільше сконцентровані у кортексі, під плазматичною мембраною.

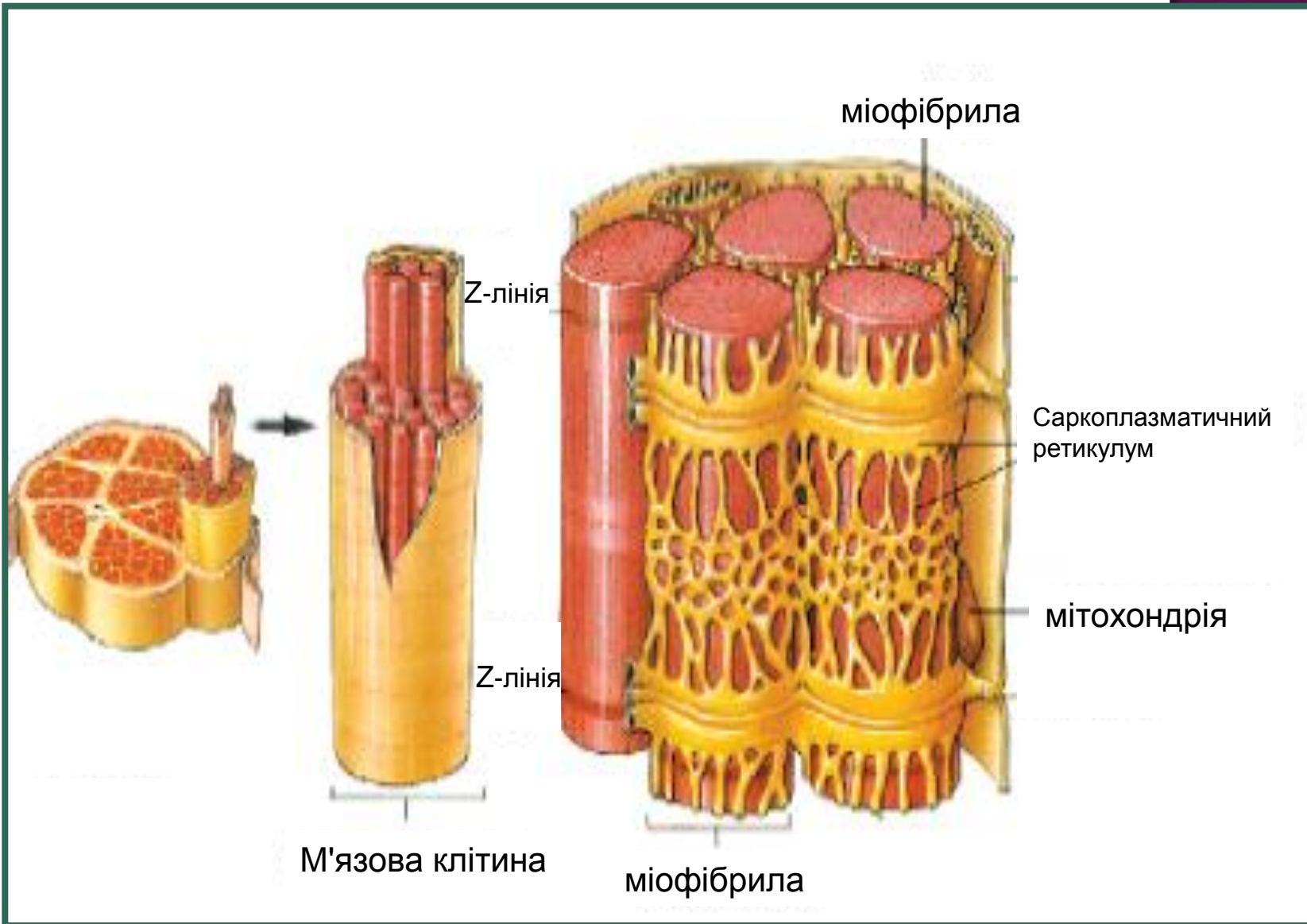

Мікротрубочки – довгі утворення циліндричної форми. Сформовані білком тубуліном. Зовнішній діаметр – 25 нм. Мікротрубочки є більш ригідними ніж мікрофіламенти.

Проміжні філаменти – волокноподібні утворення діаметром 10 нм, що сформовані цілим набором гетерогенних за природою білків. Формують ядерну ламіну.

БУДОВА СКЕЛЕТНОГО М'ЯЗОВОГО ВОЛОКНА

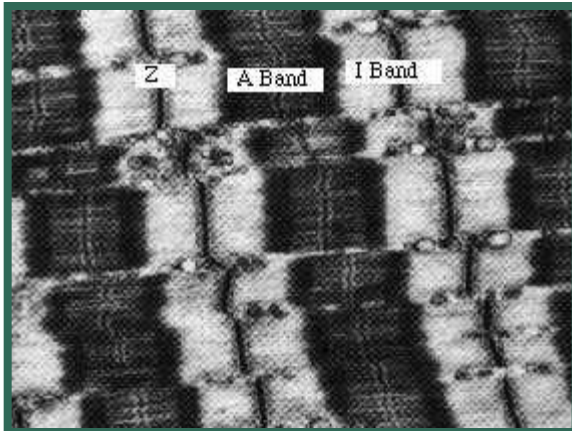

БУДОВА МІОФІБРИЛИ

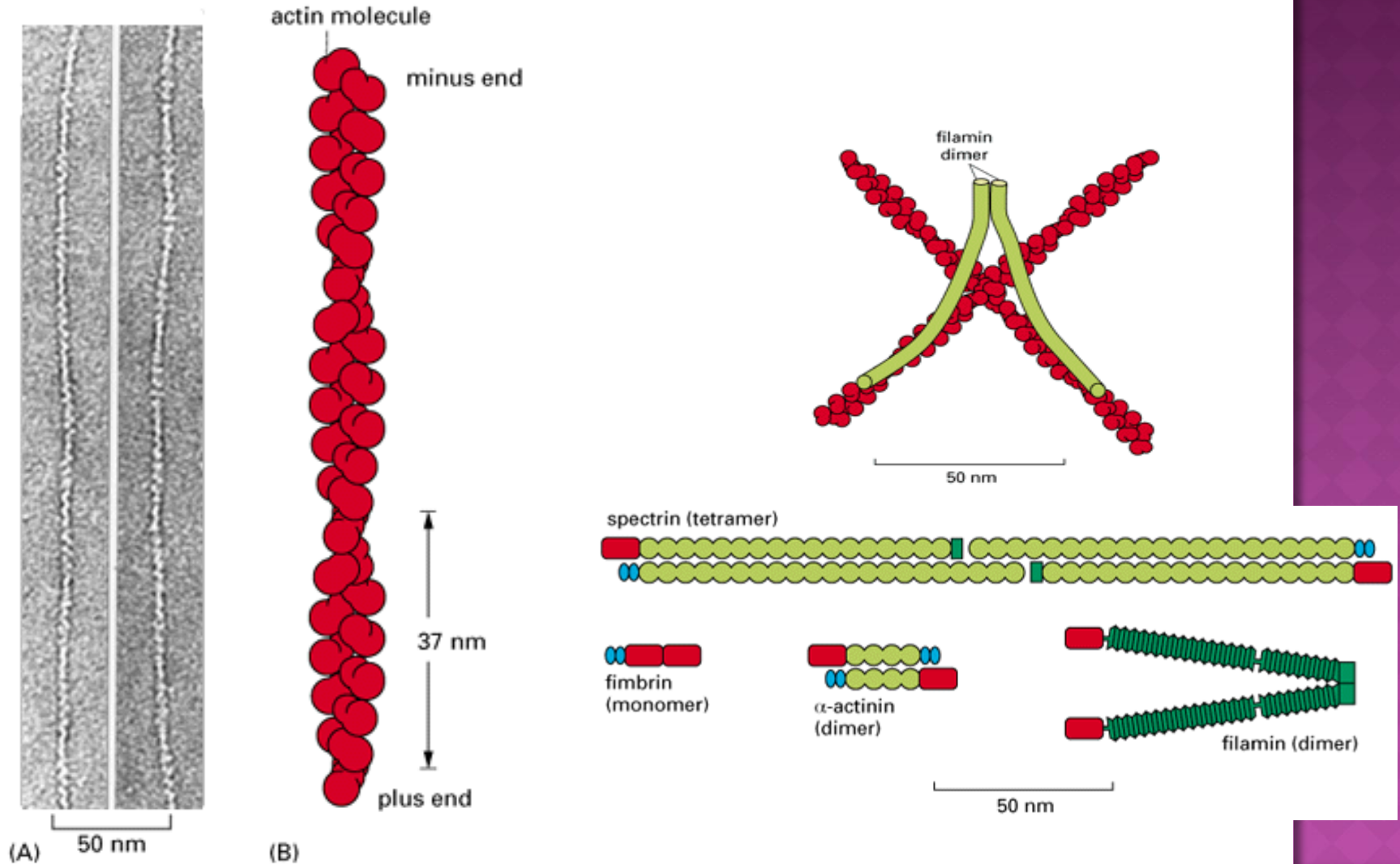

Тонкий філамент – F – актин

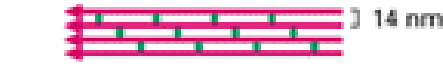

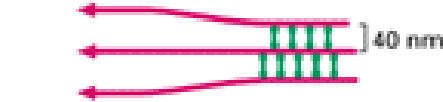

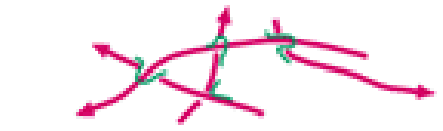

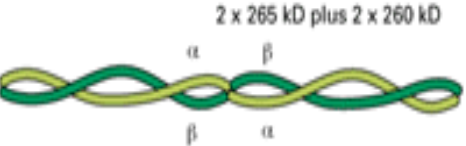

Товстий філамент
- міозин

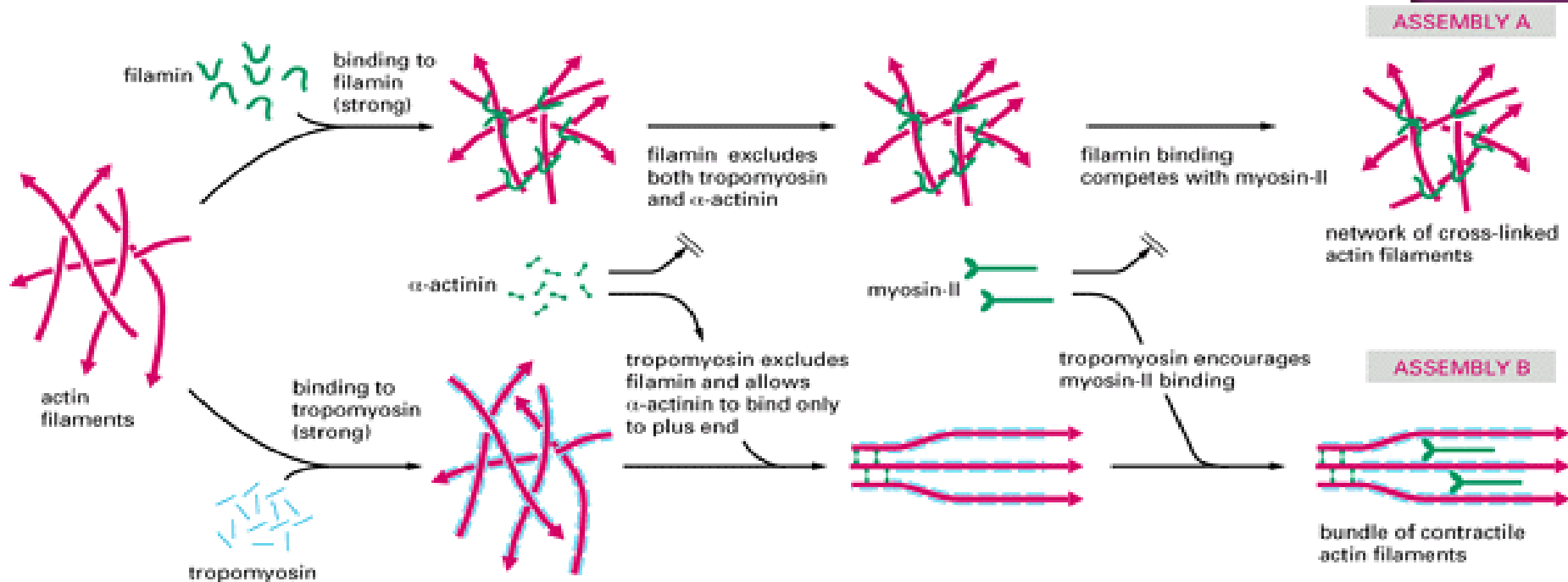
АКТИНОВІ ФІЛАМЕНТИ ТА АКТИН-ЗВ'ЯЗУЮЧІ БІЛКИ

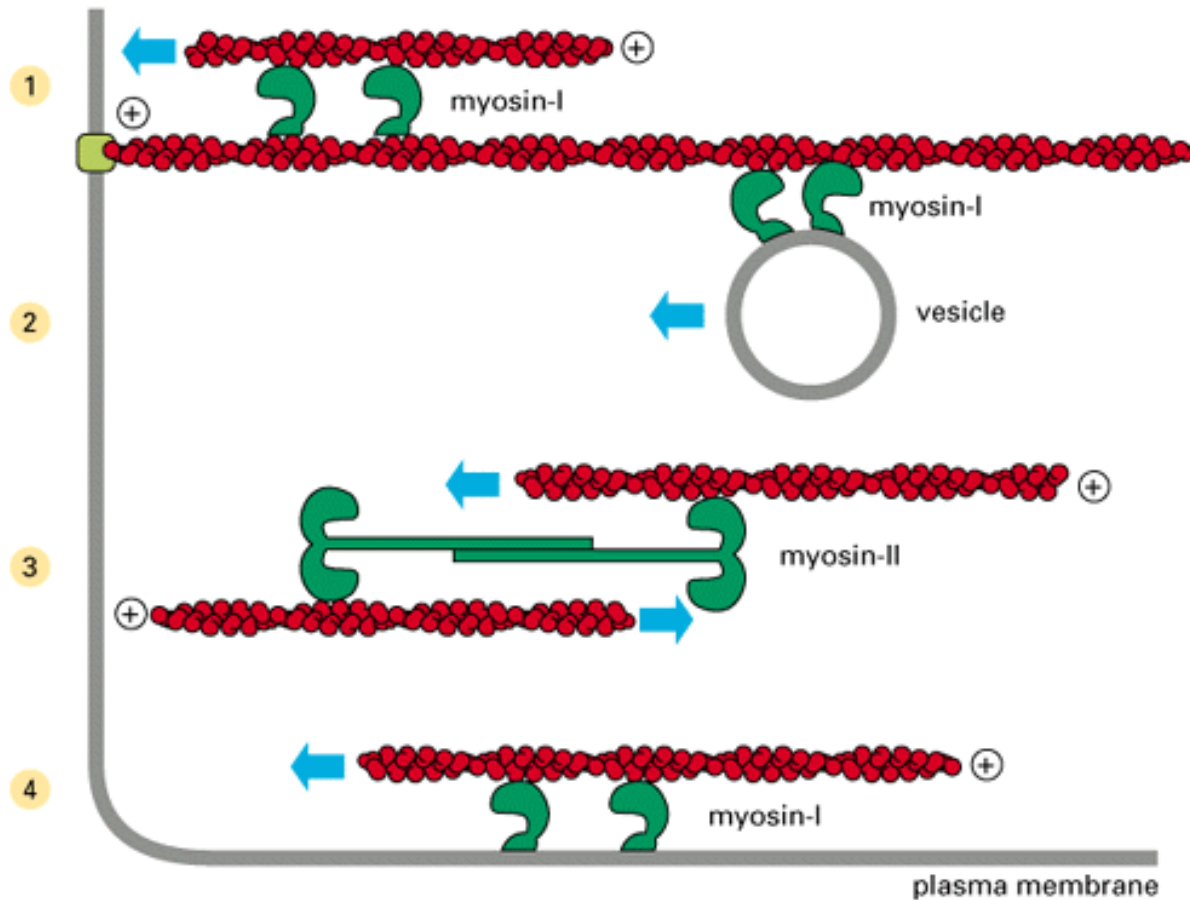
Актин-зв'язуючі білки (I)

актин		
тропоміозин		
фімбрин		
α-актинін		
філамін		
гельзолін		
міозин-II		
міозин-I		
спектрин		
ТИМОЗИН		

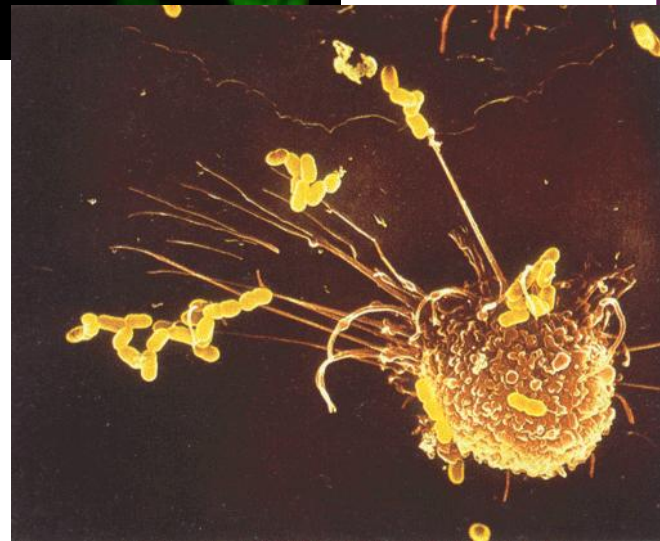
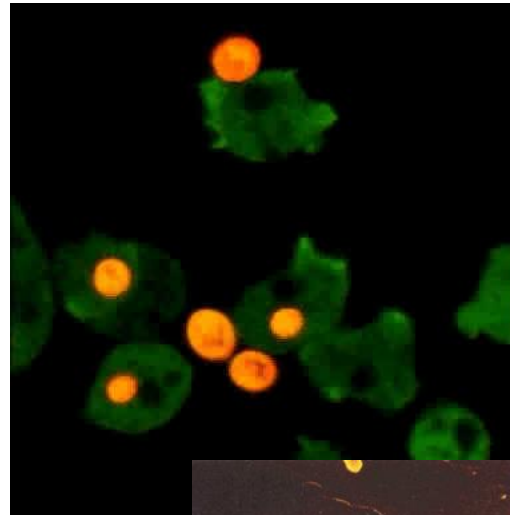
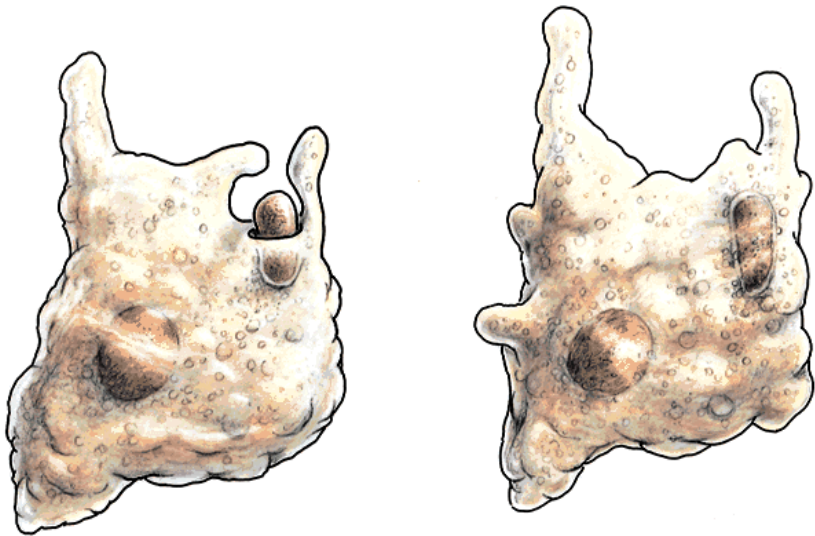
ПРИКЛАДИ ВЗАЄМОДІЙ МІЖ АКТИН-ЗВ'ЯЗУЮЧИМИ БІЛКАМИ ТА АКТИНОВИМИ ФІЛАМЕНТАМИ

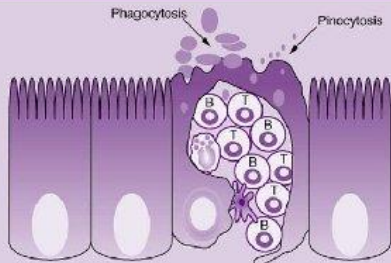
ТРАНСПОРТ РЕЧОВИН ЗА УЧАСТЮ НЕМ'ЯЗОВОГО АКТИНУ ТА МІОЗИНУ

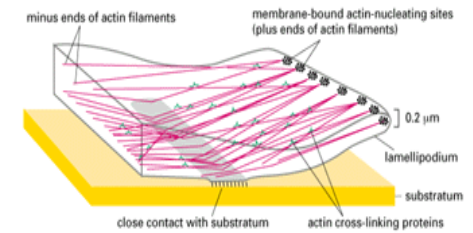
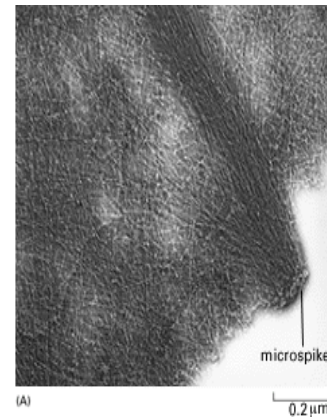
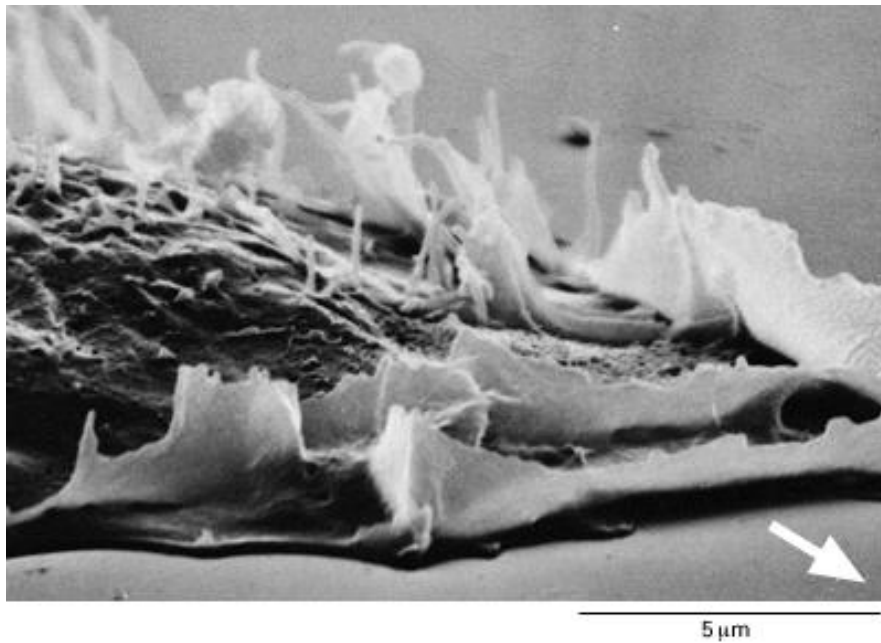
ΦΑΓΟΚΥΤΤΟΣ

Micro-anatomical features of M cells

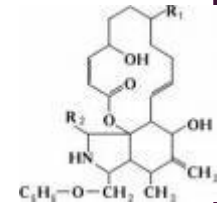

УТВОРЕННЯ МІКРОШИПІВ ТА ЛАМЕЛОПОДІЙ ЗА УЧАСТЮ АКТИНОВИХ ФІЛАМЕНТІВ

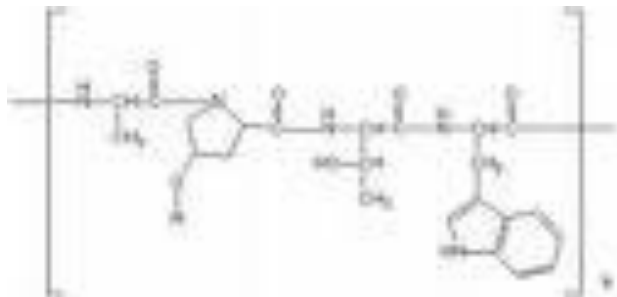

ВПЛИВ ЦИТОХАЛАЗИНІВ ТА ФАЛОЇДИНУ НА АКТИНОВІ ФІЛАМЕНТИ

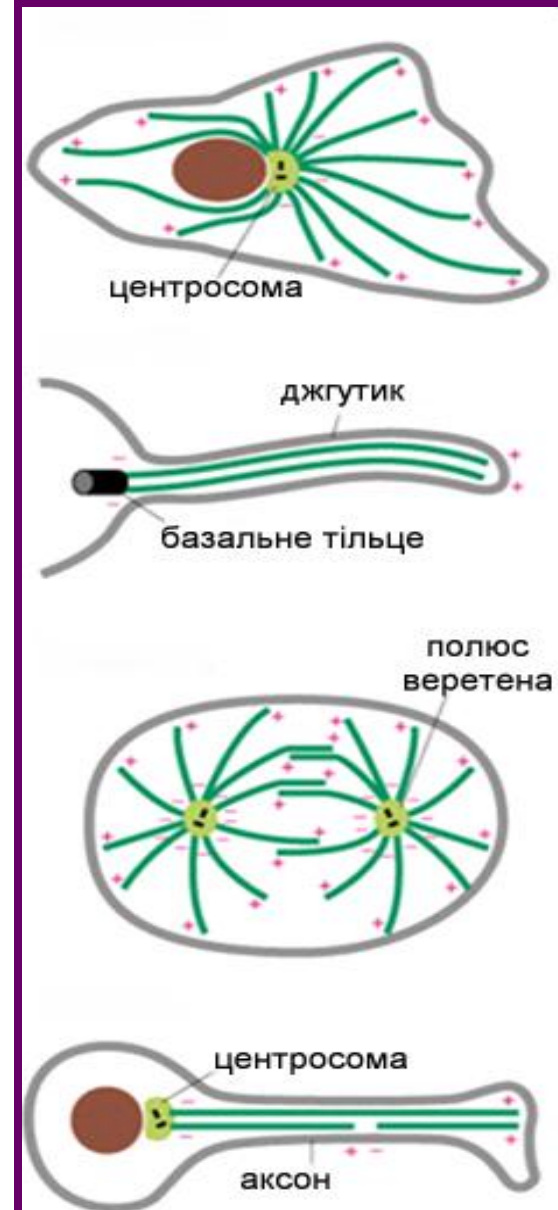
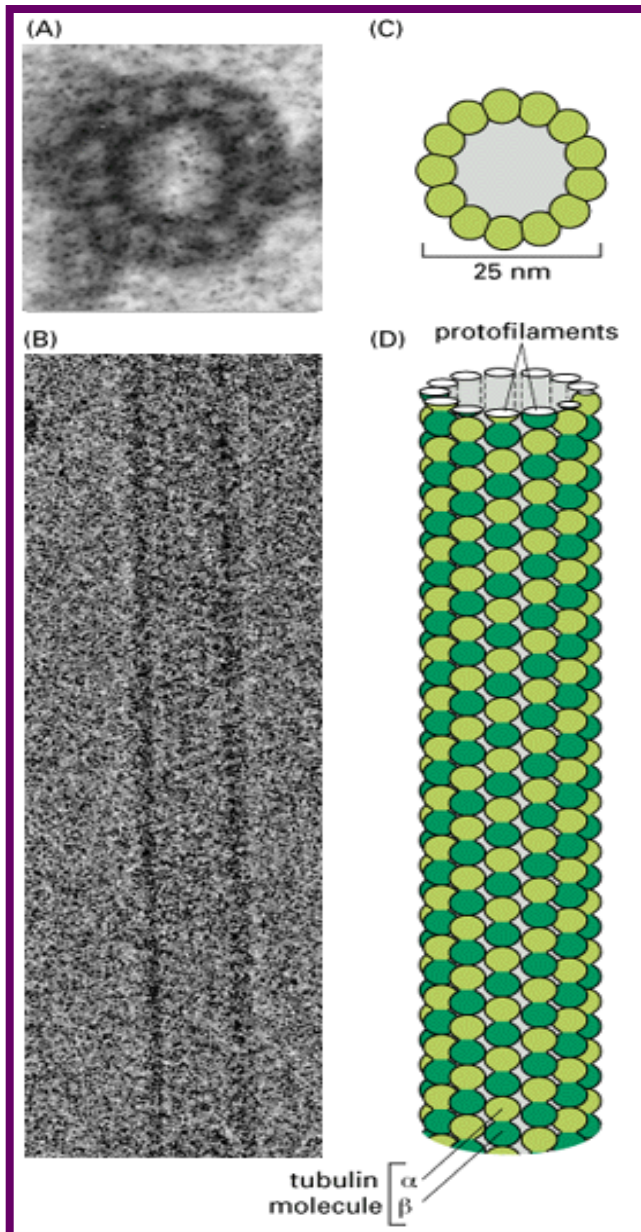
Цитохалазини зв'язуються з плюс-кінцями філаментів і блокують приєднання нових молекул актину до +кінця філаменту

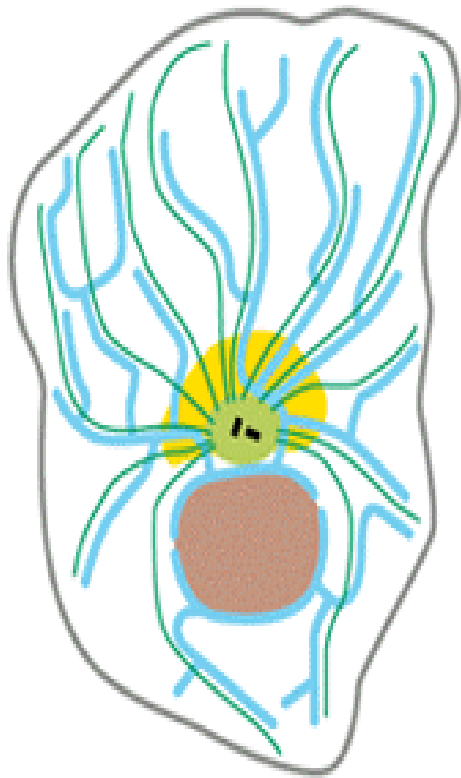
Фалоїдин стабілізує актинові філаменти, пригнічує деполімеризацію актину.

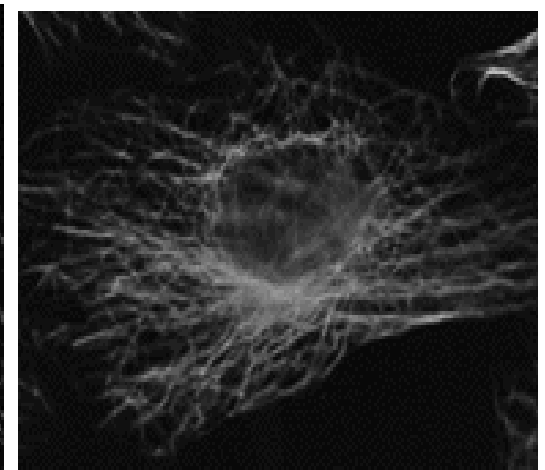
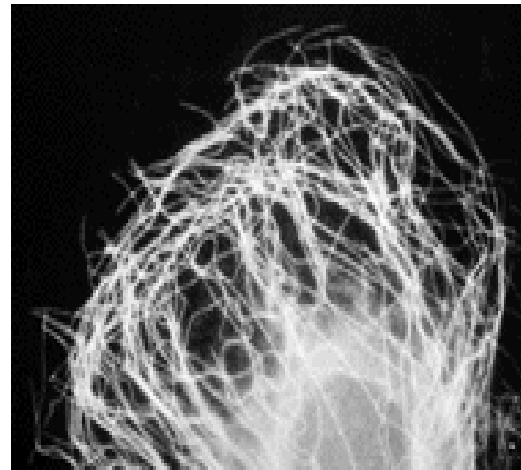
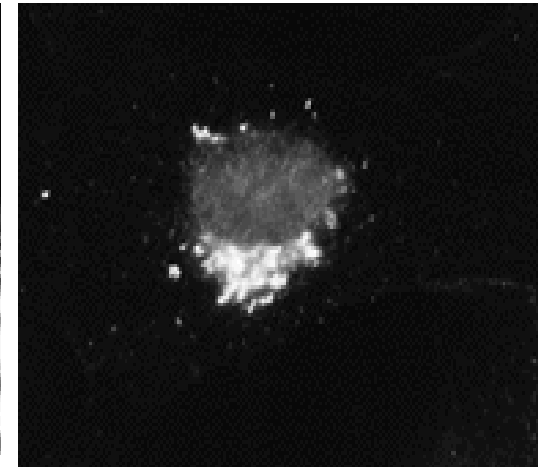
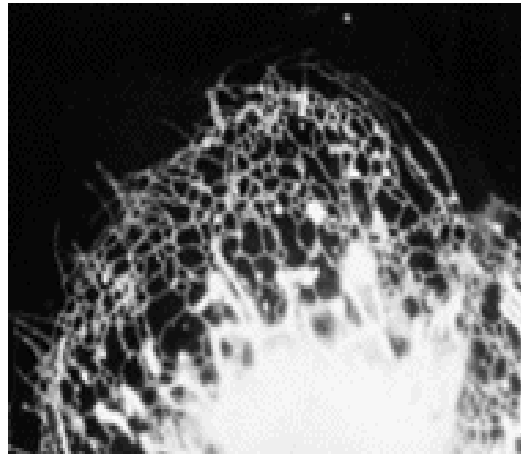
Мікротрубочки (I)

Мікротрубочки

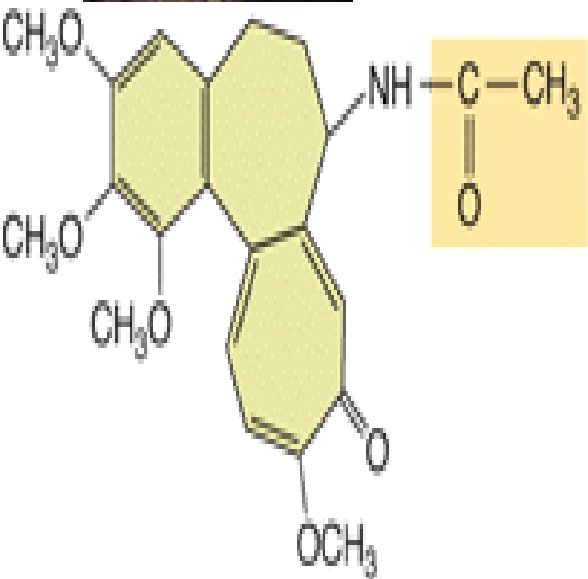
(A)

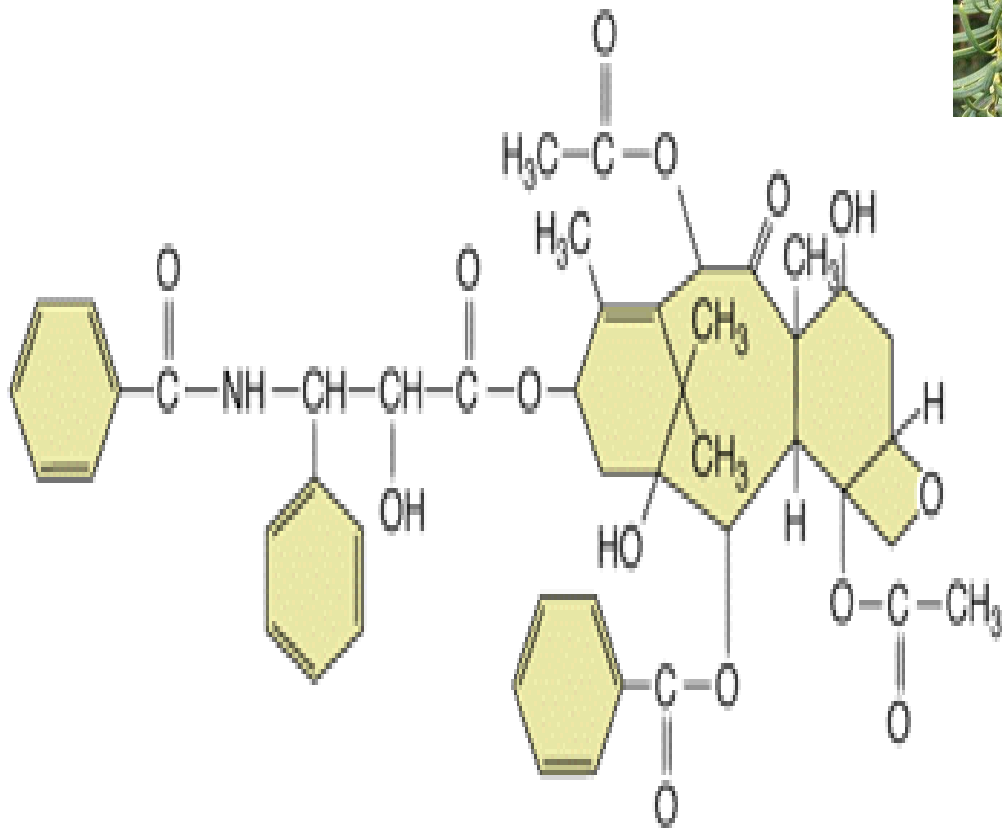
(B)

10 μ m (C)

РЕЧОВИНИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА МІКРОТРУБОЧКИ

colchicine

taxol

ВПЛИВ АНТИМІТОТИЧНИХ АГЕНТІВ НА МІКРОТРУБОЧКИ

Колхіцин, колцемід, віккристин, вінбластин поєднуються з молекулами тубуліну, перешкоджають полімеризації.

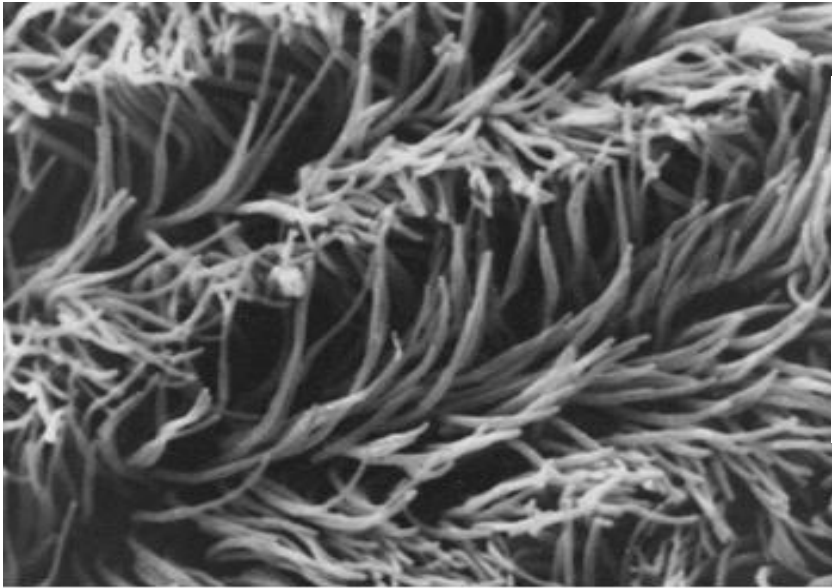
Таксол стабілізує мікротрубочки, блокує деполімеризацію тубуліну.

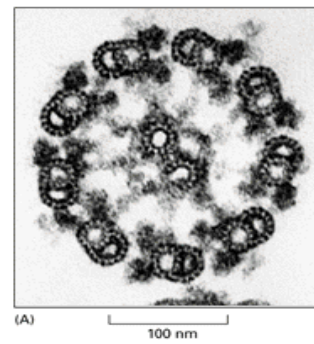
ПОРІВНЯННЯ ПОЛІМЕРІВ АКТИНУ ТА ТУБУЛІНУ

	Актин	Тубулін
Мол. маса поліпептида	42000	50000 (альфа-тубулін) 50000 (бета-тубулін)
Неполімерна форма	Глобулярний мономер	Глобулярний димер
Нуклеотид, що поєднується з неполімерною формою	АТФ(1 на мономер)	ГТФ (2 на димер)

БУДОВА ВІЙОК ТА ДЖГУТИКІВ

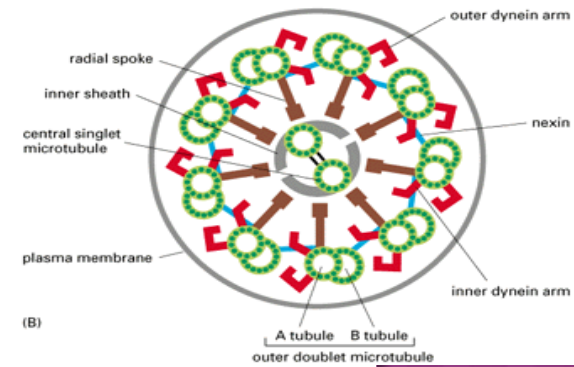

2 μm

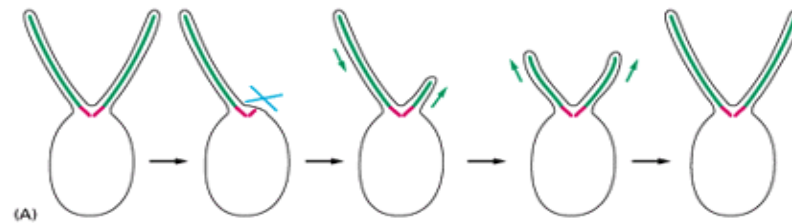

(A)

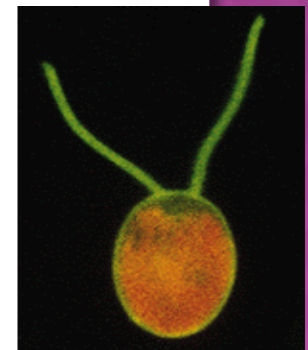
100 nm

(B)

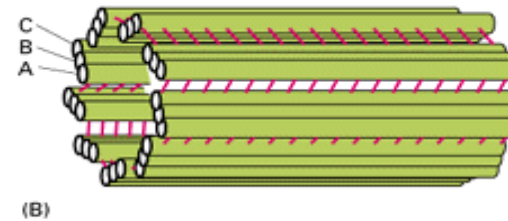
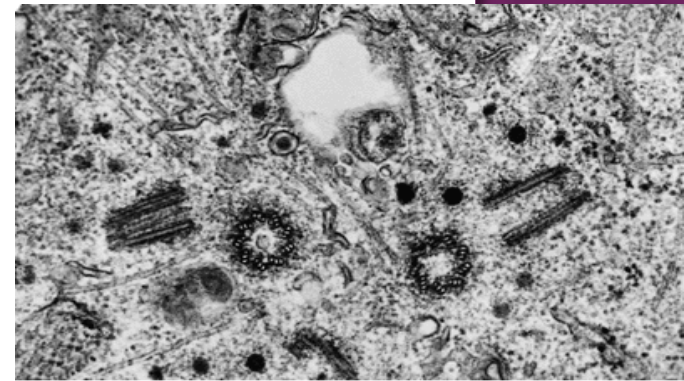
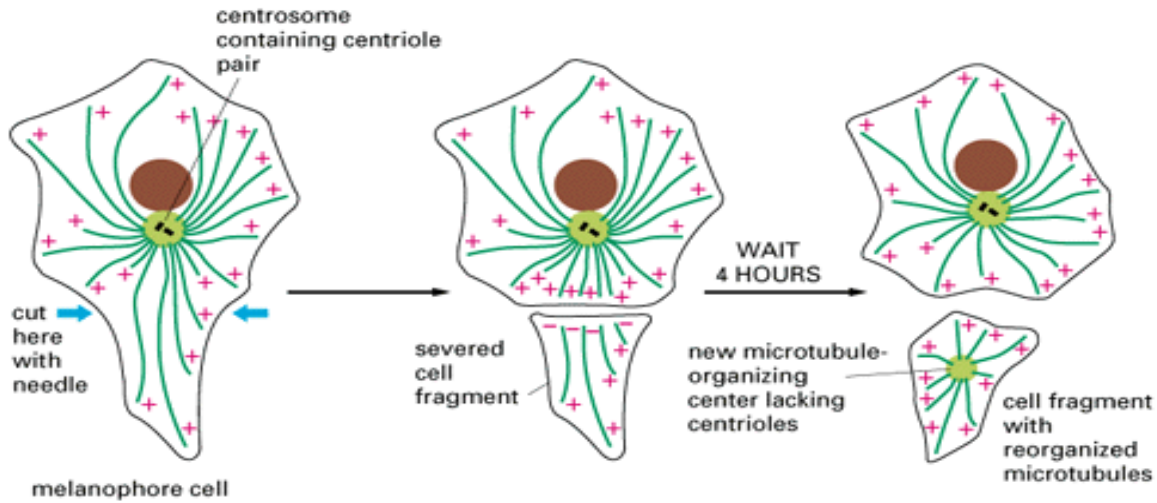
(A)

(B)

10 μm

КЛІТИННИЙ ЦЕНТР (ЦЕНТРОСОМА)

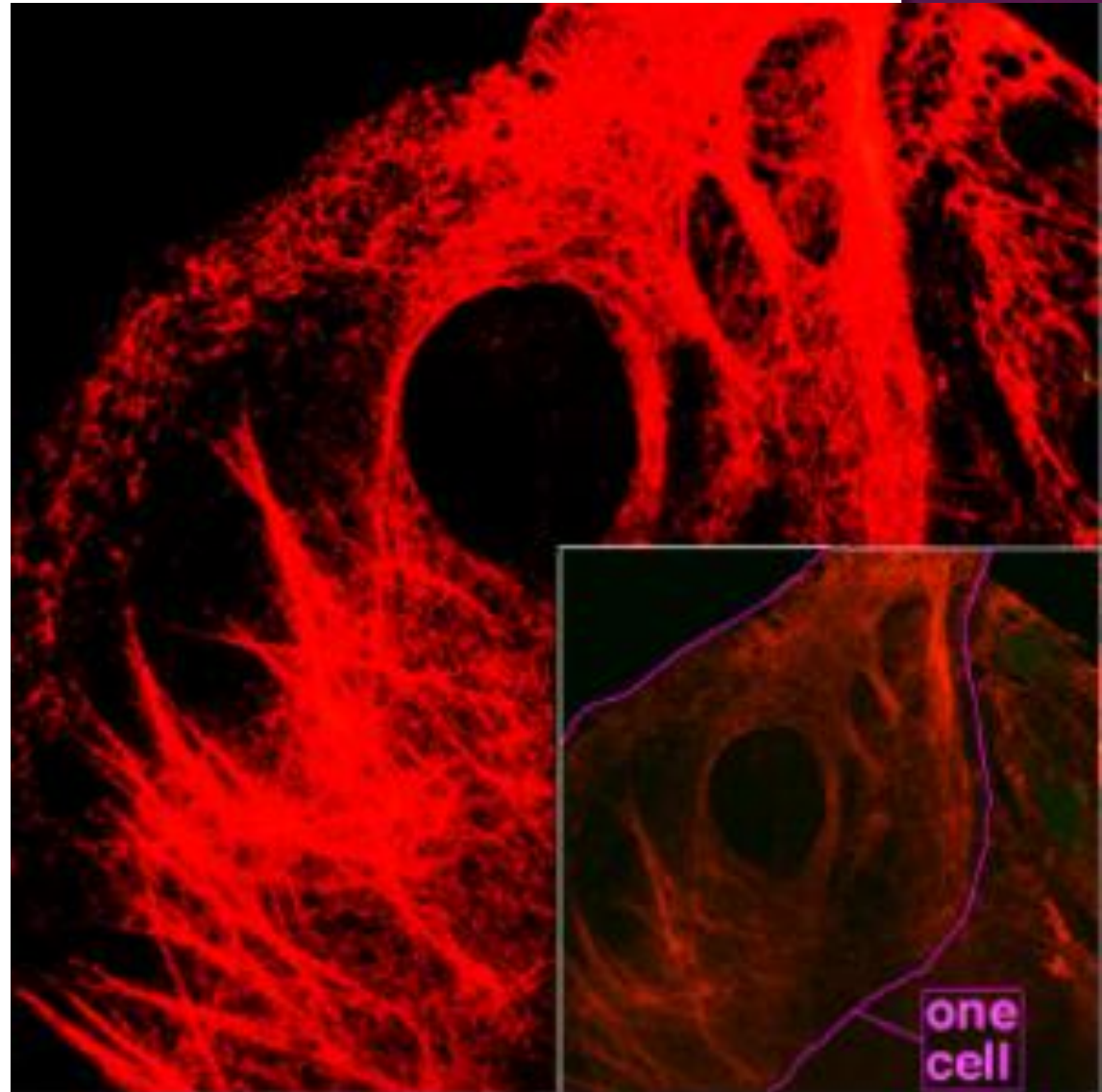

(A)

100 nm

(B)

ПРОМІЖНІ ФІЛАМЕНТИ. КЕРАТИНОВІ

ПРОМІЖНІ ФІЛАМЕНТИ. ВІМЕНТИНОВІ.

Adherent Mink Uterus Endometrium Cell

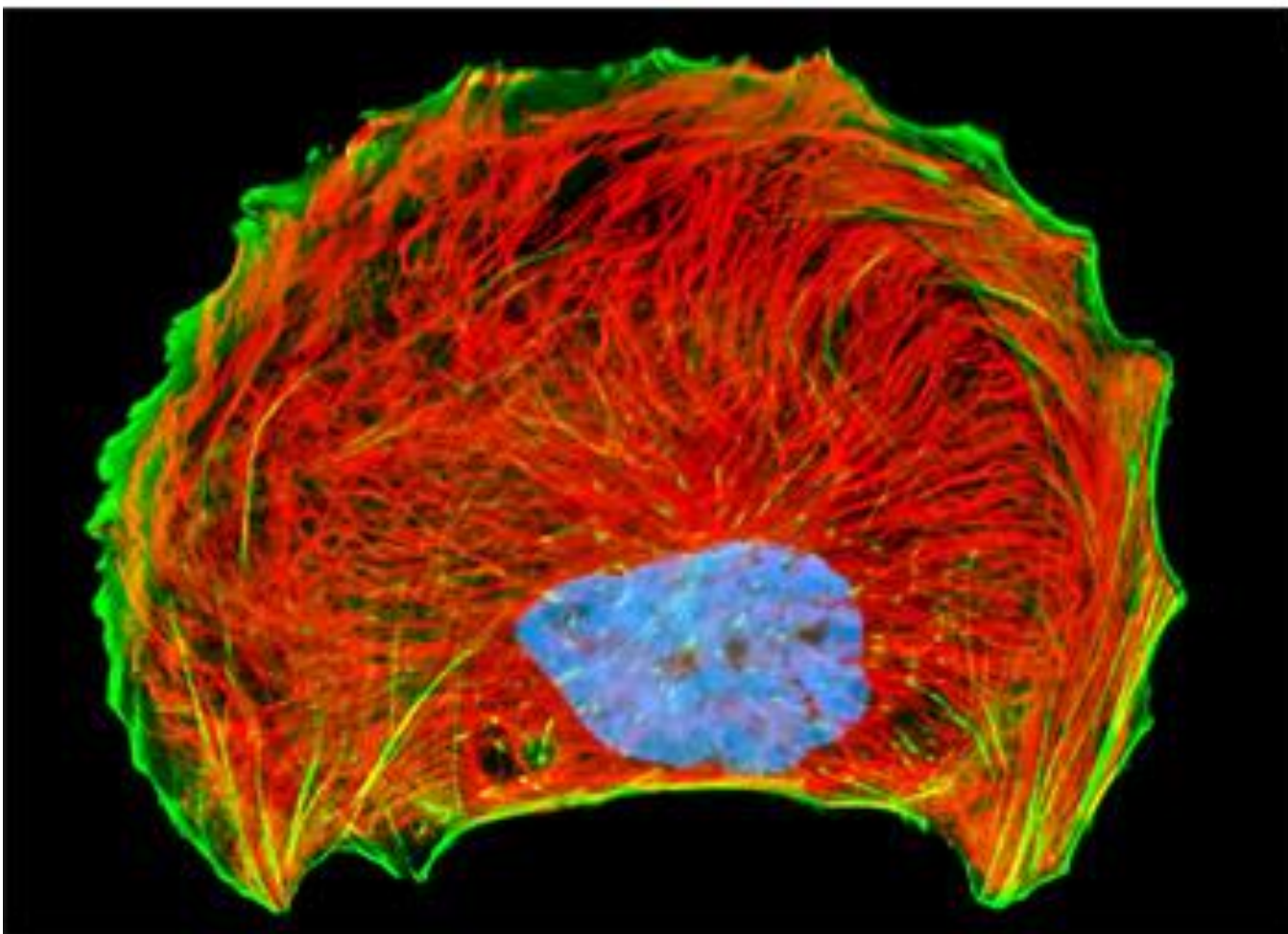
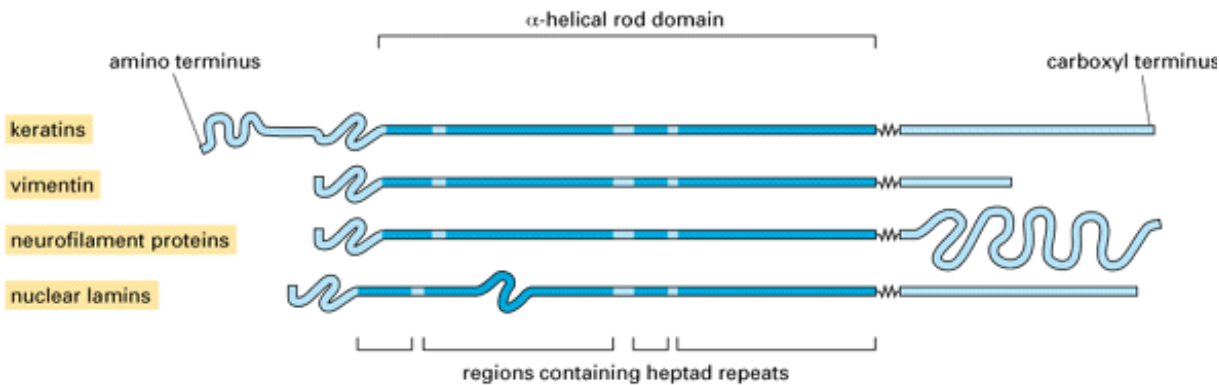

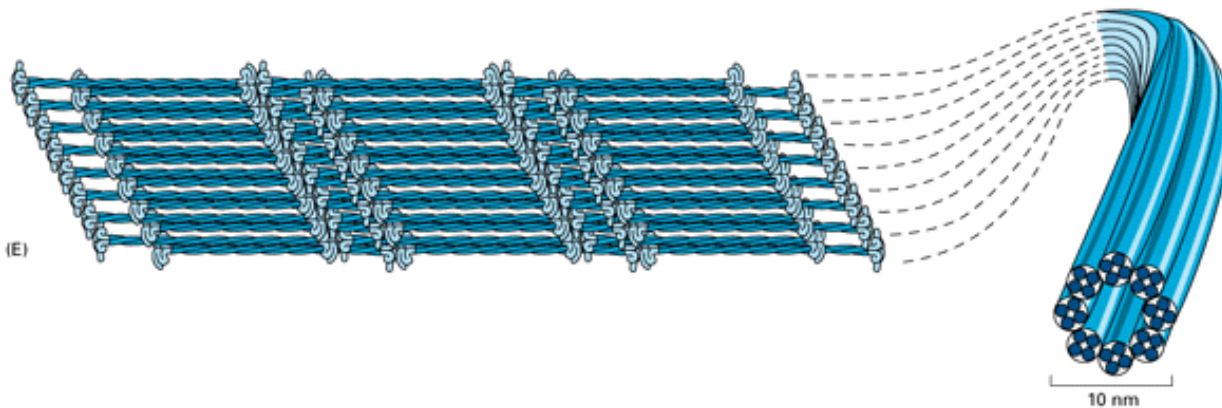
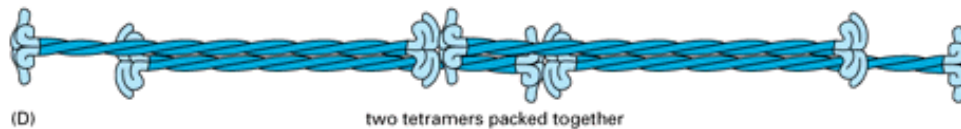
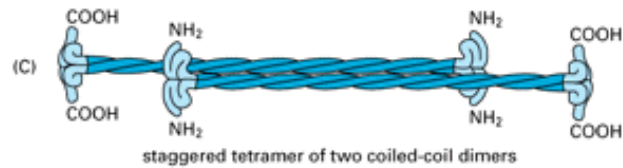
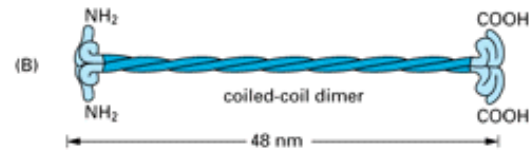
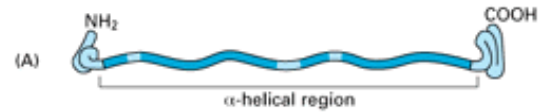
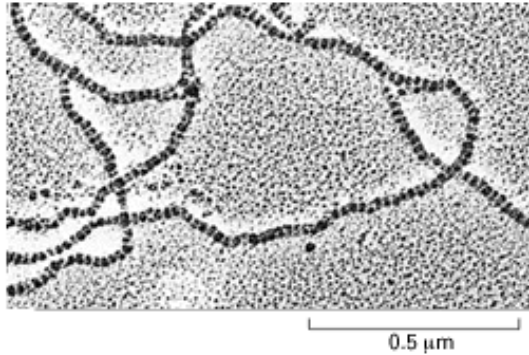
Figure 1

ПРОМІЖНІ ФІЛАМЕНТИ

Містять гомологічну ділянку в середині молекули (310 амінокислот), що мають структуру альфа-спіралі з 3 короткими не альфа-спіральними фрагментами

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПРОМІЖНИХ ФІЛАМЕНТІВ

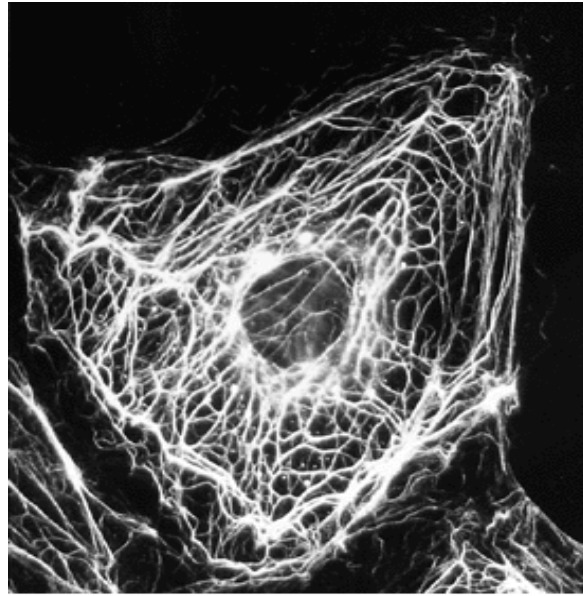

Головні типи білків проміжних філаментів

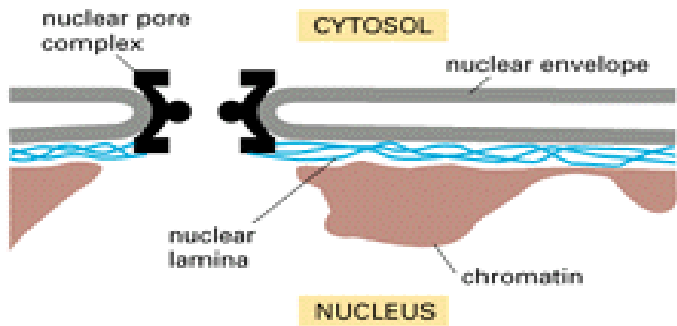
Типи білків	Поліпептид	Локалізація
Тип 1	Кислі кератини (40000-70000) Нейтральні та основні кератини (40000-70000)	Епітеліальні клітини та похідні епідермісу
Тип 2	Віментин (53000) Десмін (52000) Гліальний фібрилярний кислий білок (45000)	Клітини мезенхімного походження М'язові клітини Гліальні клітини (астроцити)
Тип 3	Білки нейрофіламентів (130000, 100000, 60000)	Нейрони
Тип 4	Ядерні ламіни А, В та С (65000-75000)	Ядерна ламіна

ПРОМІЖНІ ФІЛАМЕТИ

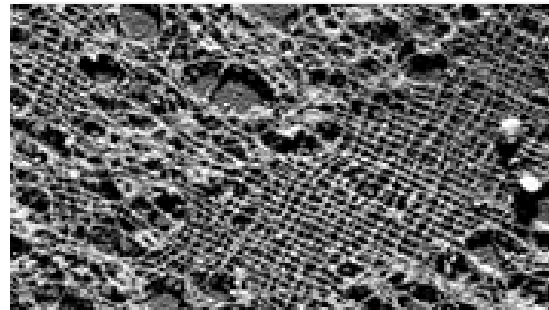
КЕРАТИНОВІ ФІЛАМЕНТИ, ЯДЕРНА ЛАМІНА

20 μm

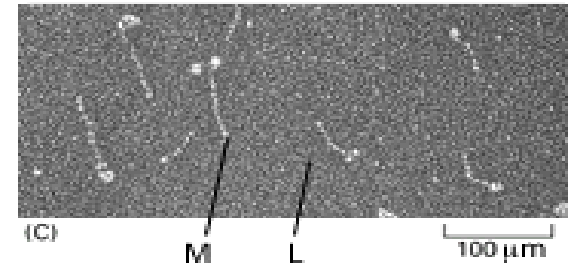

(A)

(B)

1 μm

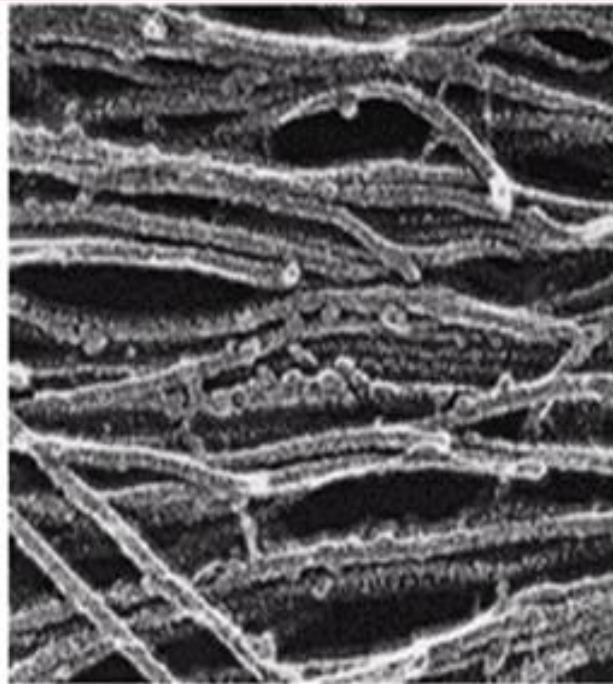
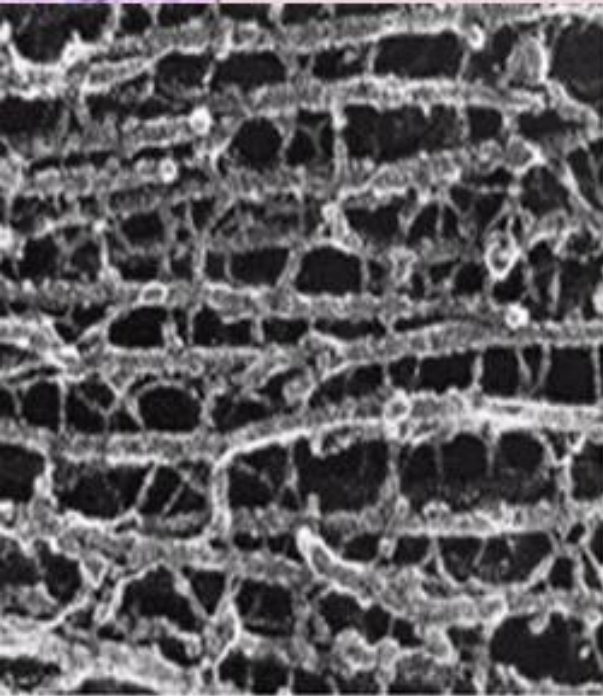
(C)

M

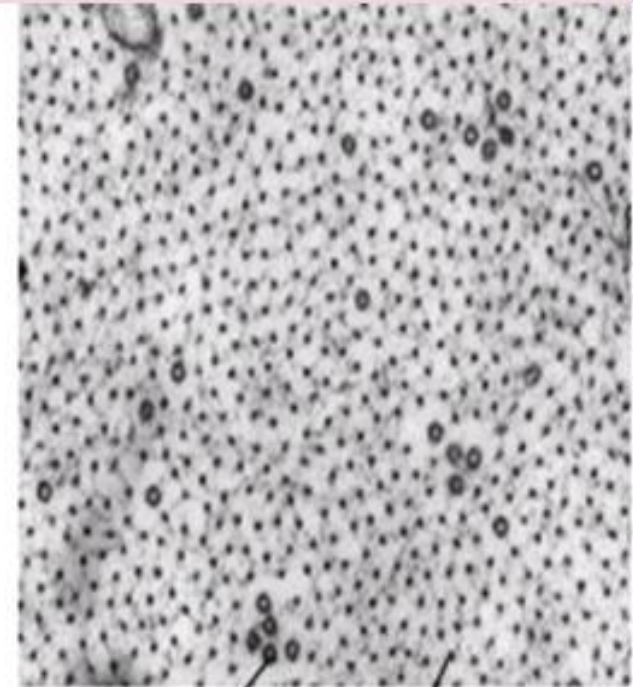
L

100 μm

Проміжні філаменти Нейрофіламенти

100 nm

мікротрубочки

нейрофіламенти

250 nm